

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2018 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Медіаправо та інформаційна безпека
Змістовий модуль: **Медіаполітика та інформаційна безпека**

для студентів

спеціальності 061 «Журналістика»
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми «Медіакомунікації»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0325/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   » 20 18 р.

Київ – 2018

Розробники: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики і нових медіа

Викладачі: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від « ____ » _____ 2018 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) О.О. Семенець

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

____ . ____ 20 ____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (М.С. Васьків)

Робочу програму перевірено

____ . ____ 20 ____ р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ____ /20 ____ н.р. _____ (____), “ ____ ” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. _____ (____), “ ____ ” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. _____ (____), “ ____ ” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. _____ (____), “ ____ ” ____ 20 ____ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Медіаправо та інформаційна політика Змістовий модуль: Інформаційна політика і безпека		
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Курс	5	5
Семестр	10	10
Кількість змістових модулів з розподілом	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі	90	90
аудиторні	24	12
модульний контроль	6	
семестровий контроль	18	18
самостійна робота	42	60
форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Інформаційна політика і безпека» покликаний формувати теоретичну базу магістра з журналістики і медіакомунікацій, тому **метою** його вивчення є засвоєння студентами особливостей формування державної інформаційної політики та пов'язаних із цим питань охорони інформаційного простору України як чинника національної безпеки.

Головне **завдання** курсу полягає в тому, щоби сформувати уявлення про потреби і специфіку інформаційної політики і безпеки, її структуру, підготувати студента до свідомого творення і захисту українського інформаційного простору.

Завданнями курсу є:

- ознайомити студентів із визначенням та класифікацією національної безпеки;
- визначити поняття інформаційної безпеки як одного з видів національної безпеки;
- розглянути основні типи інформаційних загроз;
- окреслити основні модифікації інформаційних потоків (знищення інформації, зашумлення каналів великим обсягом побічної інформації, нав'язування інформації, дезінформування тощо);
- визначити роль держави як об'єкта забезпечення інформаційної безпеки;
- проаналізувати проблеми України, пов'язані з захистом українського національного інформаційного ринку (процеси глобалізації та інформаційна експансія з боку Росії);
- ознайомити студентів із законодавчо-нормативною базою забезпечення захисту інформації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення курсу “Інформаційна політика і безпека” **студент знатиме:**

- визначення основних понять курсу (інформаційна політика, інформаційний простір, національні інтереси, національна безпека, інформаційна безпека, інформаційні загрози, захист інформації тощо);
- види національної безпеки;
- законодавчі акти в галузі захисту інформації, орієнтуватися в роботі правоохоронних органів та судової системи в галузі захисту інформації.

Студент умітиме:

- аналізувати найтипівіші форми інформаційної експансії в Україні та орієнтуватися в способах протидії інформаційному вторгненню;
- розпізнавати маніпулятивні технології мас-медіа щодо їхнього впливу на громадську думку;
- використовувати свої знання у сфері захисту інформаційного простору України;
- протистояти інформаційним атакам, пропаганді, фейкам;
- творити власний інформпродукт (фрейми) для витіснення «недружнього» інформаційного продукту (фреймів).

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетентності**: ЗК4 - Здатність до управління, ФК7 – Нести відповідальність за результати журналістської роботи (критична оцінка діяльності); ФК11 - Безпекова компетенція (обумовлена сьогодношньою ситуацією в Україні та світі).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Основи державної та інформаційної безпеки							
Тема 1. Національно-державна безпека	14	2	2				10
Тема 2. Міжнародні й національні засади інформаційної політики й безпеки	14	4	2				8
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	4				18
Змістовий модуль II. Власний інформаційний простір							
Тема 3. Формування і захист власного інформаційного простору	28	2	6				20
Модульний контроль	2						
Разом	30	2	6				20
Змістовий модуль III. Проблеми і перспективи захисту інформпростору							
Тема 4. Загальносвітові й національні проблеми інформаційної політики й безпеки	16	2	4				10
Модульний контроль	2						
Разом	30	2	4				10
Підготовка та проходження контрольних заходів	18						
Усього	90	10	14				42

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Основи державної та інформаційної безпеки							
Тема 1. Національно-державна безпека	19	2	2				15
Тема 2. Міжнародні й національні засади інформаційної політики й безпеки	17		2				15
Разом	36	2	4				30
Змістовий модуль II. Власний інформаційний простір							
Тема 3. Формування і захист власного інформаційного простору	12		2				10
Разом	12		2				10
Змістовий модуль III. Проблеми і перспективи захисту інформпростору							
Тема 4. Загальносвітові й національні проблеми інформаційної політики й безпеки							
Підготовка та проходження контрольних заходів	18						
Усього	90	6	6				60

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Лекція 1. Національно-державна безпека – 2 год.

Поняття національної ідеї, його сутність і наповнення. Система захисту національно-державної безпеки. Загрози українській національній безпеці як наслідок розпаду СРСР. Постколоніальні недоліки будівництва держави й інформаційної політики. Односторонній вплив Росії на українську політику, економіку, інформаційний простір тощо. Проблема формування самостійної політики у різних сферах, зокрема й інформаційній.

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Семінар 1. Основи національної безпеки держави

Термінологічний мінімум: безпека, національна безпека, нація, життєво важливі інтереси, особистість, суспільство, держава, національні інтереси, теорія національної безпеки, концепція, загроза, безпека особистості, безпека суспільства, безпека держави, система забезпечення національної безпеки.

Зміст заняття:

1. Основні поняття національної безпеки:
  - 1.1. Визначення національної безпеки.
  - 1.2. Основні категорії теорії національної безпеки.
  - 1.3. Чинники та засоби забезпечення національної безпеки.
2. Характеристика основних видів національної безпеки:
  - 2.1. Рівні національної безпеки.
  - 2.2. Види національної безпеки.
3. Система забезпечення національної безпеки в Україні.
  - 3.1. Визначення системи забезпечення національної безпеки.
  - 3.2. Функції системи забезпечення національної безпеки.
  - 3.3. Повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки.

Завдання для обов'язкового виконання

Матеріали лекції доповнити за посібником Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посіб.] / Кормич Б. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.

Законспектувати параграфи: – Історія формування категорії „національна безпека”. – С. 8 – 16; – Правове регулювання питань національної безпеки. – С. 16 – 31; – Національна безпека та національні інтереси. – С. 31 – 39.

Рекомендована література

1. Карпенко В. Основи професійної комунікації / Карпенко В. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.

2. Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посіб.] / Кормич Б. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.

3. Основи інформаційного права України : [навч. посіб.] / [Цимбалюк В., Павловський В., Грищенко В. та ін.] ; за ред. М. Швеця, Р. Калюжного, П. Мельника. – К. : Знання, 2004. – 274 с.

4. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.

5. Юдін О. Інформаційна безпека держави : [навч. посіб.] / О. Юдін, В. Богуш. – Х. : Консул, 2005. – 576 с.

Лекція 2. Міжнародні й національні засади інформаційної політики й безпеки – 4 год.

Поняття інформаційної політики на різних рівнях буття держави і суспільства. Провідна роль органів влади в інформполітиці. Іманентні негативи і позитиви. Інформаційна безпека держави, фізичних і юридичних осіб як основа інформполітики. Захист прав і свобод громадянина в інформаційній сфері. Інформаційні обов'язки громадян. Право спільнот на отримання інформації й ведення інформдіяльності. Свобода слова і свобода друку, їх юридичне і фактичне забезпечення. Державна інформаційна безпека, її складники. Законодавство. Інформаційний суверенітет. Творення власних «правильних» текстів.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінар 2. «Стратегія національної безпеки України»

План

1. Положення Конституції України щодо пріоритетів національної безпеки Української держави.
2. Причини і передумови прийняття «Стратегії національної безпеки України».
3. Визначення основного кола загроз національній безпеці України.
4. Основні напрями формування і зміцнення системи національної безпеки.
5. Реорганізація державних структур, органів управління для формування належної системи національної безпеки.
6. Пріоритети зовнішньої політики і співпраці.

Рекомендована література

1. Конституція України.
2. Стратегія національної безпеки України (Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ВЛАСНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Лекція 3. *Формування і захист власного інформаційного простору – 2 год.*

Поняття інформаційного простору. Матеріально-технічне забезпечення цілісності власного інформпростору. Фінансове забезпечення функціонування інформпростору. Формування власного інформаційного простору, його контенту, інформпотоків. Зовнішні та внутрішні інформаційні інтервенції. Прозорість і всебічність інформування громадян – основа непорушності інформпростору держави.

Семінар 3. *«Доктрина інформаційної безпеки України»*

План

1. Питання інформаційної безпеки України в «Стратегії національної безпеки України».
2. Нагальність формулювання і прийняття «Доктрини інформаційної безпеки України».
3. Завдання для української влади і суспільства в інформаційній сфері.
4. Загрози національній безпеці та національним інтересам в інформаційній сфері.
5. Напрями формування належної системи інформаційної безпеки.
6. Проблеми захисту і розвитку інформаційного простору України.
7. Завдання інформаційної демократизації держави і суспільства.
8. Інформаційна діяльність держави на рівні зовнішньої політики.

Рекомендована література

1. Конституція України.
2. Доктрина інформаційної безпеки України (Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017).
3. Стратегія національної безпеки України (Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015).

Семінар 4. *«Стратегія кібербезпеки України»*

План

1. Актуальність кібербезпеки держави на сучасному етапі.
2. Розгляд проблем кібербезпеки в українських законодавчих актах.
3. Основні загрози Україні та її громадянам у сфері кібернетичного простору.
4. Формування і розвиток системи кібернетичної безпеки.
5. Основні завдання і напрями розвитку української системи кібербезпеки.

Рекомендована література

4. Конституція України.
5. Доктрина інформаційної безпеки України (Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017).
6. Стратегія кібербезпеки України (Указ Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016).
7. Стратегія національної безпеки України (Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015).

Семінар 5. Основні поняття інформаційного протиборства

Термінологічний мінімум: інформаційне протиборство, інформаційна сфера, інформаційна війна, інформаційна перевага, концепція інформаційної війни, тероризм, інформаційні злочини, пасивне забезпечення інформаційної безпеки, активне забезпечення інформаційної безпеки.

Зміст заняття

1. Визначення поняття “інформаційне протиборство”.
2. Інформаційна війна.
3. Інформаційний тероризм.
4. Інформаційна злочинність.
5. Інформаційне протиборство як форма забезпечення інформаційної безпеки.

Завдання для обов’язкового виконання

Підготувати доповіді на такі теми: 1. Основні поняття інформаційної війни: історія і сучасність. 2. Основні поняття та форми психологічної війни. 3. Дезінформування як особливий прийом психологічної війни. 4. Патогенний текст як загроза інформаційно-психологічній безпеці.

Рекомендована література

1. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.
2. Потятиник Б. Патогенний текст / Б. Потятиник, М. Лозинський. – Львів : Місіонер, 1996. – 296 с.
3. Почепцов Г. Информация & дезинформация / Почепцов Г. – К. : Ника-центр, Эльга, 2001. – 256 с.
4. Почепцов Г. Как ведутся тайные войны: Психологические операции в современном мире / Почепцов Г. – Х. : Консум, 2000. – 200 с.
5. Почепцов Г. Теорія комунікації / Почепцов Г. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 1999. – 308 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ ІНФОРМПРОСТОРУ

Лекція 4. Загальносвітові й національні проблеми інформаційної політики й безпеки – 2 год.

Забезпечення власних прав та інтересів і повага до прав й інтересів країн-партнерів. Інформаційна війна. Інформаційний тероризм. Потреба активації міжособистісних зв'язків. Проблема гейткіперів, нав'язування порядку денного. Інформаційні скандали, приводи як форми відволікання від важливих суспільних питань і завдань. Небезпека зрощення влади й мас-медійних органів, їх олігархізація. Відстоювання й утвердження національного мовного й культурного простору. Нав'язування «чужих» фреймів і протидія через творення власних фреймів. Нове розуміння справедливого суспільства й апеляція до нього. Утримання потрібної точки зору на події. Соціальна комунікація як спосіб опанування більшості через меншість. Нові мас-медіа. Приватність спілкування у соцмережах як варіант вразливості державної безпеки.

Семінар 6. Система і політика інформаційної безпеки України

План

1. Основні функції системи забезпечення інформаційної безпеки України.
2. Основні елементи організаційної основи системи забезпечення інформаційної безпеки України.
3. Основні положення політики забезпечення інформаційної безпеки України.
4. Першочергові заходи щодо реалізації політики забезпечення інформаційної безпеки України.

Завдання для обов'язкового виконання

1. Із посібника Кудрявцева С. Міжнародна інформація : [навч. посіб.] / С. Кудрявцева, В. Колос. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2005. – 400 с. виписати: – взаємодія категорій інформація та державна політика (С. 246 – 250); – основні напрями державної інформаційної політики (С. 250 – 254); – захист національного інформаційного простору (С. 255 – 262).

2. Із підручника Карпенко В. Основи професійної комунікації / Карпенко В. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с. виписати найтипівіші форми російської інформаційної експансії в Україну (С. 156 – 161).

3. Проаналізувати “Програму дій...” (Круглий стіл “Український книжковий ринок та стратегія державної політики” – Форум видавців у Львові, 2005).

Рекомендована література

1. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / О. Гриценко, В. Шкляр. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2002. – 304 с.
2. Дубас О. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті / Дубас О. – К. : Генеза, 2004. – 208 с.
3. Карпенко В. Антиукраїнські тенденції в українській державі / Карпенко В. – К. : Акціонерне товариство „Київська книжкова фабрика”, 2001. – 112 с.

4. Карпенко В. Основи професійної комунікації / Карпенко В. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
5. Карпенко В. Як повернути Манкурту пам'ять / Карпенко В. – К. : Акціонерне товариство „Київська книжкова фабрика”, 1997. – 432 с.
6. Кудрявцева С. Міжнародна інформація : [навч. посіб.] / С. Кудрявцева, В. Колос. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2005. – 400 с.
7. Лизанчук В. Завжди пам'ятай: Ти – Українець! / Лизанчук В. – [2-е вид.]. – Львів : Мальва, 2001. – 680 с.
8. Литвиненко О. Інформаційна безпека Європи / Литвиненко В. – К., 1999.
9. Україна: інформація і свобода слова: збірник законодавчих актів, нормативних документів та статей фахівців / [упоряд. А. М. Задворний]. – К. : Молодь, 1997. – 832 с.
10. Юдін О. Інформаційна безпека держави : [навч. посіб.] / О. Юдін, Д. Богуш. – Х. : Консул, 2005. – 576 с.

Семінар 7. *Методи та заходи інформаційної безпеки України*

План

1. Загальні методи забезпечення інформаційної безпеки України.
2. Особливості забезпечення інформаційної безпеки України в різних сферах суспільного життя:
  - 2.1. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері внутрішньої політики.
  - 2.2. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері внутрішньої політики.
  - 2.3. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері зовнішньої політики.
  - 2.4. Забезпечення інформаційної безпеки України в галузі науки та техніки.
  - 2.5. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері духовного життя.
  - 2.6. Забезпечення інформаційної безпеки України в загальнодержавних інформаційних і телекомунікаційних системах.
  - 2.7. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері оборони.
  - 2.8. Забезпечення інформаційної безпеки України у правоохоронній і судовій сферах.
  - 2.9. Забезпечення інформаційної безпеки України в умовах надзвичайних ситуацій.
3. Міжнародне співробітництво України в галузі забезпечення інформаційної безпеки.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів
Відвідування лекцій	1	3	3	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	2	2
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			71		64		53
Максимальна кількість балів	188						
Розрахунок коефіцієнта	$188:60=3,13$						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

1. Визначення національної безпеки.
2. Основні категорії теорії національної безпеки.
3. Фактори та засоби забезпечення національної безпеки.
4. Рівні національної безпеки.
5. Види національної безпеки.
6. Визначення системи забезпечення національної безпеки.
7. Функції системи забезпечення національної безпеки.
8. Повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки.
9. Визначення інформаційної безпеки.
10. Життєво важливі інтереси особистості, суспільства та держави в інформаційній сфері.
11. Об'єкти та суб'єкти інформаційної безпеки.
12. Види інформаційної безпеки.
13. Концепція інформаційної безпеки держави.
14. Дестабілізуючі чинники інформаційної безпеки.
15. Класифікація загроз інформаційній безпеці.
16. Джерела загроз інформаційній безпеці.
17. Основні принципи забезпечення інформаційної безпеки.
18. Система забезпечення інформаційної безпеки держави.
19. Основні форми і способи забезпечення інформаційної безпеки держави.
20. Визначення поняття "інформаційне протиборство".
21. Інформаційна війна.
22. Інформаційний тероризм.
23. Інформаційна злочинність.
24. Інформаційне протиборство як форма забезпечення інформаційної безпеки.
25. Визначення державної інформаційної політики.
26. Поняття про програму входження держави в інформаційне суспільство.
27. Основні напрями національної інформаційної політики у сфері суспільних відносин.
28. Основні напрями національної інформаційної політики в економічній сфері.
29. Основні напрями національної інформаційної політики в організаційній сфері.
30. Основні поняття політики забезпечення інформаційної безпеки держави.
31. Основні загрози інформаційній безпеці держави.
32. Організаційний напрям протидії загрозам у сфері інформаційної безпеки.
33. Захист прав і свобод людини та громадянина.

34. Розвиток матеріально-технічної бази системи інформаційної безпеки особи, держави та суспільства.
35. Науково-практична робота щодо забезпечення інформаційної безпеки.
36. Удосконалення нормативно-правової бази забезпечення загальнодержавної системи інформаційної безпеки.
37. Національні інтереси України в інформаційній сфері та шляхи їхнього забезпечення.
38. Загрози інформаційній безпеці України.
39. Джерела загроз інформаційній безпеці України.
40. Стан інформаційної безпеки України.
41. Завдання і забезпечення інформаційної безпеки України.
42. Загальні методи забезпечення інформаційної безпеки України.
43. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері внутрішньої політики.
44. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері внутрішньої політики.
45. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері зовнішньої політики.
46. Забезпечення інформаційної безпеки України в галузі науки та техніки.
47. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері духовного життя.
48. Забезпечення інформаційної безпеки України в загальнодержавних інформаційних і телекомунікаційних системах.
49. Забезпечення інформаційної безпеки України у сфері оборони.
50. Забезпечення інформаційної безпеки України в правоохоронній і судовій сферах.
51. Забезпечення інформаційної безпеки України в умовах надзвичайних ситуацій.
52. Міжнародне співробітництво України в галузі забезпечення інформаційної безпеки.
53. Основні функції системи забезпечення інформаційної безпеки України.
54. Основні елементи організаційної основи системи забезпечення інформаційної безпеки України.
55. Основні положення політики забезпечення інформаційної безпеки України.
56. Першочергові заходи щодо реалізації політики забезпечення інформаційної безпеки України.

Практичні завдання

Підготувати доповіді на такі теми:

1. Основні поняття інформаційної війни: історія і сучасність.

2. Основні поняття та форми психологічної війни.
3. Дезінформування як особливий прийом психологічної війни.
4. Патогенний текст як загроза інформаційно-психологічній безпеці.

Термінологічний мінімум: інформаційне протиборство, інформаційна сфера, інформаційна війна, інформаційна перевага, концепція інформаційної війни, тероризм, інформаційні злочини, пасивне забезпечення інформаційної безпеки, активне забезпечення інформаційної безпеки.

Рекомендована література

1. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.
2. Почепцов Г. Теорія комунікації / Почепцов Г. – К. : Видавничо- поліграфічний центр „Київський університет”, 1999. – 308 с.
3. Юдін О. Інформаційна безпека держави : [навч. посіб.] / О. Юдін, В. Богуш. – Х. : Консул, 2005. – 576 с.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. Десять тестових завдань;
2. Два питання для перевірки самостійно виконаних завдань.

Критерії оцінювання:

1. Тестові завдання: за кожну правильну відповідь – 1 б.
2. Кожне з питань для перевірки самостійно виконаних завдань –

7,5 б. (макс.), для цього вони мають відповідати наступним критеріям:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з модуля «Медіаполітика й інформаційна безпека» відбувається у межах комплексного екзамену з дисципліни «Медіаправо та інформаційна безпека». Відповідно екзаменаційна оцінка складається з двох компонентів: блок «Медіаполітика й інформаційна безпека» – 20 балів і блок «Медіаправо та захист інтелектуальної власності» – 20 балів.

Студенти з Медіаполітики й інформаційної безпеки виконують завдання, яке включає теоретичний і практичний компоненти, кожний із яких оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання завдання з Медіаполітики й інформаційної безпеки:

- глибоке знання змісту праць видатних соціологів і рекомендації щодо їхнього використання у соціологічних дослідженнях;
- ґрунтовне знання термінологічного апарату соціології громадської думки і коректне його застосування;
- вміння обґрунтувати доцільність застосування соціологічного методу дослідження громадської думки
- повнота і змістовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття національної ідеї, його сутність і наповнення.
2. Система захисту національно-державної безпеки.
3. Загрози українській національній безпеці як наслідок розпаду СРСР.
4. Постколоніальні недоліки будівництва держави й інформаційної політики.
5. Односторонній вплив Росії на українську політику, економіку, інформаційний простір тощо.
6. Проблема формування самостійної політики у різних сферах, зокрема й інформаційній.
7. Поняття інформаційної політики на різних рівнях буття держави і суспільства.
8. Провідна роль органів влади в інформполітиці. Іманентні негативи і позитиви.
9. Інформаційна безпека держави, фізичних і юридичних осіб як основа інформполітики.

10. Захист прав і свобод громадянина в інформаційній сфері. Інформаційні обов'язки громадян.
11. Право спільнот на отримання інформації й ведення інформдіяльності.
12. Свобода слова і свобода друку, їх юридичне і фактичне забезпечення.
13. Державна інформаційна безпека, її складники. Законодавство.
14. Інформаційний суверенітет.
15. Творення власних «правильних» текстів.
16. Теорія менеджменту терору (у США і в Україні).
17. Поняття інформаційного простору.
18. Матеріально-технічне забезпечення цілісності власного інформпростору.
19. Фінансове забезпечення функціонування інформпростору.
20. Формування власного інформаційного простору, його контенту, інформпотоків.
21. Зовнішні та внутрішні інформаційні інтервенції.
22. Прозорість і всебічність інформування громадян – основа непорушності інформпростору держави.
23. Інформаційна політика і діяльність у сфері міждержавних взаємин.
24. Інформаційна війна.
25. Інформаційний тероризм.
26. Інформаційні диверсії. Гібридна війна.
27. Проблеми вибору форм контрпропаганди в умовах максимальної інформаційної прозорості.
28. Інформаційна політика держави й системи ОМІ у внутрішній суспільно-політичній сфері.
29. Потреба активації міжособистісних зв'язків.
30. Законодавче і практичне забезпечення інформаційних прав і потреб громадян.
31. Законодавче і практичне забезпечення інформаційних прав і потреб мас-медіа.
32. Інформаційна політика і безпека в економічній, культурній сфері.
33. Сфери спорту, рекреації та їх інформаційний спротив.
34. Проблема гейткіперів, нав'язування порядку денного.
35. Інформаційні скандали, приводи як форми відволікання від важливих суспільних питань і завдань.
36. Потреба постійної пильності й боротьби за об'єктивність і неупередженість журналістики.
37. Відстоювання й утвердження національного мовного й культурного простору.
38. Телебачення продукує смисли – найважливіший продукт XXI ст. (Д. Дондурей).
39. Нейролінгвістика, нейробиологія і нейрохімія та інформаційна політика й безпека.
40. Інформаційна делегітимізація влади.

41. Агенти впливу і тексти впливу.
42. Комунікація влади і суспільства. Медійність керівництва держави (пасивна й активна).
43. Нове розуміння справедливого суспільства й апеляція до нього.
44. Утримання потрібної точки зору на події. Теорія підштовхування.
45. Спирання на інтелектуалів, які здатні вплинути на суспільство і політиків.
46. Інтелектуал як гейткіпер та інтерпретатор ідей.
47. Соціальна комунікація як спосіб опанування більшості через меншість.
48. Нові мас-медіа. Соціальні медіа, які легко долають кордони.
49. Приватність спілкування у соцмережах як варіант вразливості державної безпеки.
50. Достовірність/ недостовірність нових медіа, можливість швидкої та безперешкодної маніпуляції.
51. Положення Конституції України щодо пріоритетів національної безпеки Української держави.
52. Причини і передумови прийняття «Стратегії національної безпеки України».
53. Визначення основного кола загроз національній безпеці України у «Стратегії національної безпеки України».
54. Основні напрями формування і зміцнення системи національної безпеки (за «Стратегією національної безпеки України»).
55. Реорганізація державних структур, органів управління для формування належної системи національної безпеки (за «Стратегії національної безпеки України»).
56. Пріоритети зовнішньої політики і співпраці у «Стратегії національної безпеки України».
57. Питання інформаційної безпеки України в «Стратегії національної безпеки України».
58. Нагальність формулювання і прийняття «Доктрини інформаційної безпеки України».
59. Завдання для української влади і суспільства в інформаційній сфері у «Доктрині інформаційної безпеки України».
60. Загрози національній безпеці та національним інтересам в інформаційній сфері (за «Доктриною інформаційної безпеки України»).
61. Напрями формування належної системи інформаційної безпеки у «Доктрині інформаційної безпеки України».
62. Проблеми захисту і розвитку інформаційного простору України в «Доктрині інформаційної безпеки України» .
63. Завдання інформаційної демократизації держави і суспільства у «Доктрині інформаційної безпеки України».
64. Інформаційна діяльність держави на рівні зовнішньої політики (за «Доктриною інформаційної безпеки України»).

65. Актуальність кібербезпеки держави на сучасному етапі.
 66. Розгляд проблем кібербезпеки в українських законодавчих актах.
 67. Основні загрози Україні та її громадянам у сфері кібернетичного простору (за «Стратегією кібербезпеки України»)
 68. Формування і розвиток системи кібернетичної безпеки у «Стратегії кібербезпеки України».
 69. Основні завдання і напрями розвитку української системи кібербезпеки (за «Стратегією кібербезпеки України»).

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

7. Навчально- методична карта дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., з них: лекційні – 10 год., семінарські – 14 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль I Основи державної та інформаційної безпеки		Змістовий модуль II Власний інформаційний простір		Змістовий модуль III Проблеми і перспективи захисту інформпростору
Лекції	1,2		3,4	5	6
Дати					
Теми лекцій	<i>Л1</i> Національно-державна безпека – 1б.	<i>Л2-3</i> Міжнародні й національні засади інформаційної політики й безпеки – 2б.	<i>Л4</i> Формування і захист власного інформаційного простору – 1б.		<i>Л5</i> Загальносвітові й національні проблеми інформаційної політики й безпеки – 1б.
Теми семінарських занять	<i>С1</i> Національно-державна безпека - 11 б.	<i>С2</i> Міжнародні й національні засади інформаційної політики й безпеки – 22 б.	<i>С3-5</i> Формування і захист власного інформаційного простору – 33б.		<i>С6-7</i> Загальносвітові й національні проблеми інформаційної політики й безпеки – 22б.

Самостійна робота	- 5 б.	- 5 б.	- 5 б.	- 5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)
Підсумковий контроль	Іспит (комплексний) 40 балів			

Рекомендовані джерела

Основні

1. Карпенко В. Основи професійної комунікації / Карпенко В. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
2. Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посіб.] / Кормич Б. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.
3. Литвиненко В. Інформаційна безпека Європи / Литвиненко В. – К., 1999.
4. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2016. – 504 с.
5. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.

Додаткові

1. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / О. Гриценко, В. Шкляр. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2002. – 304 с.
2. Дубас О. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті / Дубас О. – К. : Генеза, 2004. – 208 с.
3. Карпенко В. Антиукраїнські тенденції в українській державі / Карпенко В. – К. : Акціонерне товариство „Київська книжкова фабрика”, 2001. – 112 с.
4. Карпенко В. Основи професійної комунікації / Карпенко В. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
5. Карпенко В. Як повернути Манкурту пам'ять / Карпенко В. – К. : Акціонерне товариство „Київська книжкова фабрика”, 1997. – 432 с.
6. Кудрявцева С. Міжнародна інформація : [навч. посіб.] / С. Кудрявцева, В. Колос. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2005. – 400 с.
7. Лизанчук В. Завжди пам'ятай: Ти – Українець! / Лизанчук В. – [2-е вид.]. – Львів : Мальва, 2001. – 680 с.
8. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.

9. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд / Мей К. ; [пер. з англ.]. – К. : К.І.С., 2004. – 220 с.
10. Основи інформаційного права України : [навч. посіб.] / [Цимбалюк В., Павловський В., Грищенко В. та ін.] ; за ред. М. Швеця, Р. Калюжного, П. Мельника. – К. : Знання, 2004. – 274 с.
11. Потятиник Б. Патогенний текст / Б. Потятиник, М. Лозинський. – Львів : Місіонер, 1996. – 296 с.
12. Почепцов Г. Информация & дезинформация / Почепцов Г. – К. : Ника-центр, Эльга, 2001. – 256 с.
13. Почепцов Г. Как ведутся тайные войны: Психологические операции в современном мире / Почепцов Г. – Х. : Консум, 2000. – 200 с.
14. Почепцов Г. Теорія комунікації / Почепцов Г. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 1999. – 308 с.
15. Україна: інформація і свобода слова: збірник законодавчих актів, нормативних документів та статей фахівців / [упоряд. А. М. Задворний]. – К. : Молодь, 1997. – 832 с.
16. Юдін О. Інформаційна безпека держави : [навч. посіб.] / О. Юдін, В. Богуш. – Х. : Консул, 2005. – 576 с.